

แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

Methods of Administration by Using Good Governance Principle in the Schools Under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6

ฉัตรชัย นาดี้¹, ดร.บุษรา ยงคำชา², ดร.พัชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ³
Chatchai Nadee¹, Butsara Yongkhamcha², Pacharawit Chansirisira³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 306 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan และ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ ตั้งแต่ .43 ถึง .80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านหลักคุณธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Condidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Dr. Department of Biology Faculty of Science, Mahasarakham University

³ Asst.Prof. Dr. Department of Educational Administration Faculty of Education, Mahasarakham University

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน 4 งานของสถานศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทุกด้าน และปัญหาที่พบ ผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักนิติธรรม คือ ผู้บริหารดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด 2) ด้านหลักคุณธรรม คือ ผู้บริหารดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส คือ ผู้บริหารดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผย และสามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการและกิจกรรม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า คือ ผู้บริหารดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารต้องยึดหลักความถูกต้องและยึดกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรในสถานศึกษายึดหลักกัลยาณมิตร ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้บุคลากรเกิดความศรัทธา บริหารงานด้วยความเสมอภาค เป็นกลาง และยุติธรรมกับทุกคน ซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้ ให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่ทุกคน ไม่ลำเอียง ให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรตามโอกาสและความเหมาะสมอย่างเท่าเทียมกัน ผู้บริหารควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและจัดระบบการตรวจสอบภายในให้ชัดเจน

โดยสรุป การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้บริหารในสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาบูรณาการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : แนวทางการบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

Abstract

The purposes of this research were to examine present conditions and management problems by using the principles of good governance and to provide management guidelines based on the principles of good governance for schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 6. The sample included 306 teachers under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 6, which were

derived by determining the sample size according to Krejcie and Morgan's table and the stratified random sampling. The instrument used to collect the data was a questionnaire with 5 rating scales, which include 60 items, discrimination values ranging from .43 to .80, and whole confidence level of 0.97. Statistics used to analyze the data included percentage, mean, and standard deviation. The results were as follows:

1. Management using the principles of good governance of the schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 6, both overall and individual aspects, is at a high level in all aspects. Moral principle has the highest mean score, i.e. the practice of school administrators regarding using the principles of good governance in four areas of their school management, both overall and individual aspects, is at a high level in all aspects. School administrators have the least practice in the following areas: 1) rule of law, i.e. administrators raise the salary rates according to the rules and procedures required by law, 2) moral, i.e. administrators perform an appraisal of their personnel with fairness, 3) transparency, i.e. administrators provide an open and verifiable allotment of budget, 4) participation, i.e. administrators provide an opportunity for personnel to be involved in the budget allocation to various projects and activities, 5) responsibility, i.e. administrators ensure their personnel to be responsible for the management of learning by focusing on the students and on real practice, and 6) value, i.e. administrators introduce the technology in their schools and also allow their personnel to apply this technology within their classes.

2. According to the recommendations of experts, management guidelines by using the principles of good governance of the schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 6 include management based on the principles of good governance. Administrators must keep accurate and adhere strictly to the rules of the government. They must be a good model to their personnel. They must follow the principles of goodwill and moral so that their personnel become faithful. They must do their management with equality and fairness to everyone, which can reduce the friction within schools, by giving love and best wishes to everyone equally. They must provide assistance to their personnel equally according to the opportunity and appropriateness. Finally, they should clearly establish an action plan and internal auditing system.

In summary, the management based on the principles of good governance of the schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 6 is at a high level. This finding can be used as a guideline to encourage school administrators to integrate the principles of good governance in their management in order to achieve a better efficiency.

Keyword : Methods of Administration, Good Governance, Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6

บทนำ

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐและเชื่อมั่นในองค์กรนั้นๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (Good Governance) การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม ทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วน

ร่วมในการจัดการศึกษาและบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัยทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายการในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม ในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 17) สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มี 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542 : 1)

การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษา ในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ ต้องมีคุณลักษณะของผู้หน้าที่สำคัญ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคนกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ สำหรับการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 นั้น เป็นรูปแบบการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา ตามบริบทของสังคมไทยและเป็นแนวคิดใหม่ในรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีการศึกษาวิจัยในเรื่องหลักธรรมาภิบาลบ้างแล้ว ผู้วิจัยในฐานะครูสายปฏิบัติการสอน ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงในรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาตามรูปแบบต่างๆ

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาและเป็นองค์ความรู้ เป็นแนวทางในการเผยแพร่การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและจะเป็นแนวทางการปฏิบัติในการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2. ได้แนวทางการบริหารโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมอันจะเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา จะได้กำหนดนโยบายการบริหารงานและวางแผนได้อย่างมีระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากรณีศึกษา
สถานศึกษาดั้งแบบ (Best Practiices) เพื่อ
ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการ
บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
ที่เป็นต้นแบบในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิ
บาลและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการ
บริหารจัดการระดับดีเด่น ระดับประเทศ และ
โรงเรียนที่ได้รับการยอมรับว่าจัดการศึกษามี
คุณภาพ จำนวน 3 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 10 คน เพื่อยกร่างแนวทางการบริหาร
โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ
นครราชสีมา เขต 6

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลแนวทางการ
บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน

มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
จำนวน 1,444 คน จาก 6 อำเภอ ได้แก่อำเภอ
บัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอคง อำเภอสีดา
อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอแก้งสนามนาง รวม
182 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่

2.1 ข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

เขต 6 จาก 182 โรงเรียนจากการกำหนด
สัดส่วนจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ของ Krejcie and Morgan จำนวน 306 คน
ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรี
สะอาด. 2545 : 43)

2.2 โรงเรียนต้นแบบที่มีผลงาน
ระดับดีเด่น ระดับประเทศ และโรงเรียนที่ได้รับ
การยอมรับว่าจัดการศึกษามีคุณภาพ จำนวน
3 โรงเรียน

2.3 ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์
จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3
ชนิด คือ เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
และแบบประเมินผลแนวทางที่ใช้ในการสำรวจ
สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลัก
ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
เขต 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้ดำเนิน
ตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและ
ปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. การศึกษาสถานศึกษาต้นแบบ (Best Practices) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา

3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยกร่างแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ข้าราชการครูมีความเห็นว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้าน หลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้าน หลักความโปร่งใส และอันดับสุดท้ายคือหลัก ความคุ้มค่า รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและ รายด้าน

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ความ คิดเห็น
1. หลักนิติธรรม	4.05	0.47	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.13	0.49	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.02	0.51	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.05	0.52	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.07	0.51	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	4.01	0.46	มาก
รวม	4.06	0.41	มาก

ข้าราชการครูมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ความคิดเห็น
1. ผู้บริหารดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด	4.07	0.75	มาก
2. ผู้บริหารดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม	3.92	0.84	มาก
3. ผู้บริหารดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้	3.89	0.73	มาก
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการและกิจกรรม	3.99	0.77	มาก
5. ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง	3.98	0.66	มาก
6. ผู้บริหารดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.89	0.67	มาก
รวม	3.95	0.73	มาก

2. แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

จากการศึกษาสถานศึกษาต้นแบบ (Best Practices) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักธรรมาภิบาล

มาใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่ายของสถานศึกษา ทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีชุมชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายกับการบริหารงาน

2.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เพื่อเสนอแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 สรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด โดยยึดถือหลักคุณธรรม หลักผลประโยชน์ส่วนรวม การให้บริการกับผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อราชการด้วยความจริงใจ เสมอภาค มีการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การบริหารงานต้องชัดเจน

และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย รับผิดชอบต่อผลกระทบจากการบริหารงาน มีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีความรัก และหวงแหนสถานศึกษาของตน โดยทุกฝ่ายต้องทำหน้าที่ของตนเองด้วยความมุ่งมั่นเต็มความสามารถ ผู้บริหารให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงศักยภาพของตนเอง มีความยุติธรรมและยึดหลักการเท่าเทียมกัน

2.3 การประเมินผลแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเหมาะสมของแนวทาง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเป็นไปได้ รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเหมาะสม	3.44	0.71	ปานกลาง
2. ด้านความเป็นไปได้	3.40	0.55	ปานกลาง

รวม

3.42 0.63 ปานกลาง

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 สามารถอภิปรายผลได้จากการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระยุทธินา ชุตทองม้วน (2550 : 56-69) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนาเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บัวชิต (2550 : 148-164) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร จันกรม

(2552 : 131-147) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็น ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัมปนาท วัชรธนาคม (2553 : 237-254) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ผลจากการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ทองเงิน (2553 : 99-110) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลจากการศึกษา พบว่า ครูมัศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพึง ธีรปัญญา (2554 : 87-95) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการศึกษา พบว่า บุคลากรของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม มีความเห็น

ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก วลัยพรรณ จิตต์วิญญูณ (2555 : 162-170) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร พองปลา (2555 : 115-124) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง (2555 : 144-152) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2.1 การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

เขต 6 ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) พบว่า การบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบต้องยึดหลักความมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย

2.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด โดยยึดถือหลักคุณธรรม หลักผลประโยชน์ส่วนรวม การให้บริการกับผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อราชการด้วยความจริงใจ เสมอภาค มีการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การบริหารงานต้องชัดเจน และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย รับผิดชอบต่อผลกระทบจากการบริหารงาน มีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีความรัก และหวงแหนสถานศึกษาของตน โดยทุกฝ่ายต้องทำหน้าที่ของตนเองด้วยความมุ่งมั่นเต็มความสามารถ ผู้บริหารให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงศักยภาพของตนเอง มีความยุติธรรมและยึดหลักการเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และต่อยอดให้มีการพัฒนาต่อไป หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การมอบรางวัลโรงเรียนธรรมาภิบาลดีเด่น หรือผู้บริหารดีเด่นด้านการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

จากผลการประเมินแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรมีการนำแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างจริงจัง ให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทางราชการ และเป็นแนวปฏิบัติให้กับหน่วยงานอื่นๆ นำไปเป็นแบบอย่างในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในองค์กรนั้นๆ

1.2 ควรมีการจัดอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการนำแนวทางการบริหารโดยใช้หลัก

ธรรมาภิบาลไปใช้ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้นำไปบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการทำ MOU กับสถานศึกษาว่าจะร่วมมือกันในการนำแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง

1.4 การที่จะนำแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานการณ์จริง ควรมีการนำไปทดลองใช้ก่อน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 เท่านั้น ผู้วิจัยจึงควรศึกษาการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการใช้แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาหรือให้มีทัศนคติกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดการพัฒนากิจการบริหารของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ หลังจากการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545) *กฎหมายปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัมปนาท วัชรธนาคม.(2553) *การพัฒนา รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่1-2*. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด, มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- นิรันดร พองปลา.(2555) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ ปร.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- บังอร จันกรม.(2552) *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545) *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ.(2554) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศชัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พระยุพธนา ชุตทองม้วน.(2550) *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- พิศสมัย หมกทอง.(2555) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ไพฑูรย์ บัวชิต.(2550) *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- วัลย์พรรณ จิตต์วิญญาณ.(2555) *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ ทองเงิน.(2553) *การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10*. วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี.(2542) *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W.(1970) *Determining sample size for research activities*. Education and Psychological Measurement.